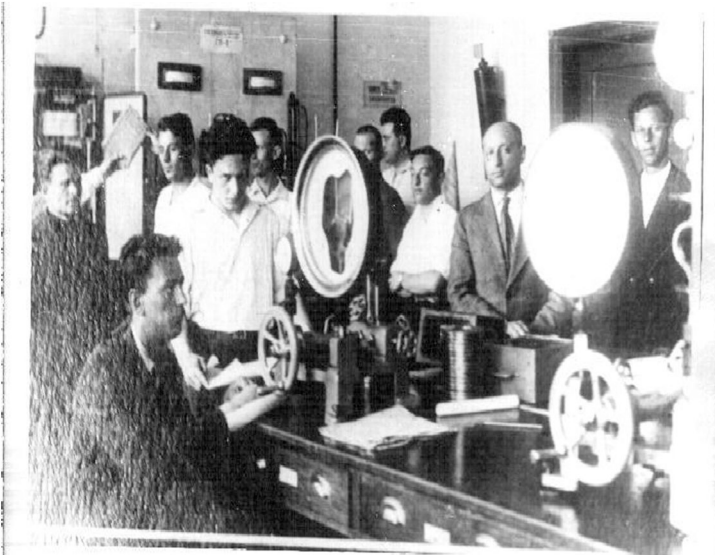

55 років підготовки фахівців з автоматизації виробництва в НУХТ (історія)

А.П. Ладанюк, І.В. Ельперін
Національний університет харчових технологій

Кафедру автоматизації виробничих процесів як окремий структурний підрозділ інституту було утворено у 1959 р. З часу свого утворення кафедра пройшла два періоди розвитку: перші 30 років пов'язані з традиційним напрямом автоматизації технологічних процесів і останні роки – з автоматизацією цих процесів на базі комп'ютерно-інтегрованих технологій.

Впродовж 1959–1966 р.р. кафедру очолював професор В.Д. Попов. Матеріально-технічна база кафедри розширювалася та вдосконалювалася за рахунок нових технічних засобів автоматики та електронних і пневматичних систем регулювання. В 1965 р. була створена лабораторія обчислювальної техніки на базі ЕОМ типу “Урал-2М”.

Лабораторія контрольно-вимірювальних приладів
1937р.

Науково-дослідна робота кафедри була спрямована на розроблення систем автоматизації технологічних процесів (професор Д.І. Скобло та доцент І.П. Глибін). Основні розробки виконувались для підприємств цукрової та хлібопекарської промисловості. Так, у 1963 – 1965 рр. була впроваджена система автоматизованого управління випарною установкою на Хмельницькому цукровому

заводі (керівник – професор В.Д. Попов), а у 1964 р. почалися роботи з автоматизації технологічних процесів Київського хлібокомбінату № 9.

У першій половині 60-х років на основі комплексного дослідження закономірностей робочих процесів та розроблення ефективних систем управління ними були закладені підвалини системного підходу до створення автоматизованих технологічних агрегатів та виробничих ділянок харчових виробництв.

Поряд із створенням систем автоматизації технологічних процесів досліджувалися закономірності кристалізації цукру у вакуумних апаратах неперервної дії.

За наказом Мінвугу УРСР у 1961 р. була утворена проблемна науково-

дослідна лабораторія (наукові керівники – професор В.Д. Попов, доцент І.С. Гулий), де розпочалися роботи, які пізніше ввійшли до циклу наукових праць "Промислова кристалізація цукрози", і у 1994 р. були відзначені Державною премією України (серед авторів – професори В.Д. Попов, І.С. Гулий, С.І. Сіренко).

З 1966 р. впродовж 10 років кафедру очолював кандидат технічних наук, професор Д.І. Скобло. Склад кафедри збільшився до 20 осіб, серед яких викладачі з вченими ступенями і званнями становили понад 60 %. В цей час колектив активно продовжував роботи з оснащення лабораторій кафедри потрібними технічними засобами. У наукових дослідженнях та у навчальній роботі широко застосовувалось моделювання на аналогових обчислювальних машинах.

У 1976 – 1977 р.р. кафедру очолював кандидат технічних наук, доцент А.М. Чорний. З 1976 р. розпочалася робота з реконструкції матеріально-технічної бази кафедри та переоснащення лабораторій згідно з науковими тенденціями розвитку промисловості та новими вимогами до рівня підготовки спеціалістів.

З 1977 р. кафедру очолює випускник кафедри 1964 р., доктор технічних, професор, академік Міжнародної академії комп'ютерних наук та систем, Заслужений діяч науки і техніки України А.П. Ладанюк. У зв'язку зі зростанням вимог до підготовки спеціалістів у галузі автоматизації промисловості та появою нових можливостей їх підготовки на реконструйованій та осучасненій матеріально-технічній базі у 1987 р. кафедра отримала назву автоматизації технологічних процесів та виробництв.

У 1988 – 1998 рр. кафедрою здійснено повний перехід на нові технічні засоби автоматизації – мікропроцесорні пристрої та контролери та використання їх у комп'ютерно-інтегрованих системах управління. У навчальному процесі на зміну аналоговим обчислювальним машинам МН-7 прийшли персональні комп'ютери.

У 1989 р. вперше в університеті кафедра отримала 5 персональних комп'ютерів ІВМ. Саме з цього часу розпочалася новий етап у розвитку кафедр, в основі якого лежало широке використання у системах управління комп'ютерно-інтегрованих технологій. У 1997 р. була створена лабораторія персональних ЕОМ. У 1999 р. наказом по Українському державному університеті харчових технологій кафедра отримала назву «Автоматизації і комп'ютерно-інтегровані технології».

Одною з перших на Україні, кафедрою було започатковано широке впровадження мікропроцесорних систем управління та розроблення комп'ютерно-інтегрованих структур у харчовій промисловості. Так, у 1987 – 1998 рр. було розроблено та впроваджено понад 30 мікропроцесорних систем управління на ряді підприємств харчової та переробної промисловості України, зокрема на Саливонківському, Узинському, Дуднівському, Хоростківському, Носівському, Рокитнянському, ім. 9-го січня, Цибулівському, Слущкому (Білорусь), цукрових; Червонослобідському, Будильському, Узинському, Триліському, Стадницькому спиртових; Київських молокозаводах № 2, 3 та на

Черкаському м'ясокомбінаті.

За рішенням Ради Міністрів СРСР з 1972 р. кафедра здійснювала наукове керівництво розробленням сучасних автоматизованих систем експрес-аналізу якості (АСЕАЯ) сировини для харчової промисловості (за участю галузевих науково-дослідних інститутів). За цей час професорсько-викладацький склад відповідно до нових вимог зріс кількісно і якісно, зокрема професори та доценти становили майже дві третини.

Упродовж свого існування вчені кафедри активно виконували науково-дослідну роботу і активно впроваджували у виробництво сучасні системи автоматизації.

У 1998 р. було завершено виконання договору з Держхарчопромом України із розроблення програмно-технічних комплексів для комп'ютерно-інтегрованих систем підвищеної надійності та оперативності управління на основі підсистем інтелектуальної підтримки прийняття рішень. У результаті виконання комплексу науково-дослідних робіт кафедрою розроблено галузеві рекомендації із створення автоматизованих технологічних комплексів у складі комп'ютерно-інтегрованого виробництва (харчова промисловість). Плідна діяльність викладачів кафедри одержала високу оцінку. У 1979 р. робота "Автоматична система вапняного відділення Бобруйського заводу" була нагороджена бронзовою медаллю ВДНГ СРСР (професор В.Г. Трегуб, молодший науковий співробітник А.І. Стадниченко). У 1983 р. дипломом Центрального правління НТТ харчової промисловості СРСР було нагороджено КТІХП за розробку приладів та методик до АСЕАЯ картоплі, виконану колективом кафедри автоматизації під керівництвом В.І. Луцика, А.М. Чорного, Б.М. Гончаренка. У 1985 р. за цикл робіт "Автоматизація періодичних процесів у харчовій промисловості" професор В.Г. Трегуб нагороджений третьою премією на конкурсі за кращу науково-дослідну роботу, виконану у вищих навчальних закладах України.

Кафедра активно здійснювала міжнародне співробітництво. Так, у 1976 – 1987 рр. за кордоном працювали професори В. Г. Трегуб, Б.М. Гончаренко, А. П. Ладанюк (Куба), С. І. Сіренко, завідувач лабораторії О. М. Пиріг (Алжир). Вони передавали спеціалістам цих країн кращий досвід навчально-виховної та науково-дослідної роботи. Зокрема, в Інституті підвищення кваліфікації працівників Міністерства цукрової промисловості Республіки Куба у 1976 р. доцентом Б.М. Гончаренком була спроектована і створена лабораторія автоматизації процесів цукрової промисловості, а також написаний підручник з автоматизації тростинного цукрового виробництва. У Національному інституті легкої промисловості Алжиру в 1977 р. професором С.І. Сіренко була створена кафедра автоматизації, яку він два роки очолював. Ця кафедра за конкурсним оглядом увійшла в 1978 р. до числа кращих в Алжирі. На кафедрі підготовлено також чотири дисертації аспірантами - іноземцями: трьома – з Республіки Куба і одним – з Болгарії (наукові керівники – професори В. Г. Трегуб, А. П. Ладанюк, С. І. Сіренко).